6506

PRAŽSKÁ INFORMAČNÍ SLUŽBA
VÝSTŘIŽKOVÁ SLUŽBA
Praha 2 - Vyšehrad. K rotundě 8/82 - tel. 544-778

VÝSTŘIŽEK Z ČASOPISU

Svobodné slovo, Brno

7. X. 1971

Hra z počátků obrození

Také druhá poprázdninová premiéra Divadla Petra Bezruče pokračuje v zahájené dramaturgické linii letošní sezóny. Dramaturgie si pro ni vybrala „jevidlo" Jana Nep. Štěpánka (1783—1844), jednoho z těch, kdož stáli u zrodu nového českého divadla. Pro svou autorskou plodnost převážně her vlasteneckých a veseloher byl Štěpánek nazýván „českým Kotzebuem", což současně i naznačuje míru původnosti jeho dramat.

Ďáblův mlejn patří k již tehdy přežívajícím „rytírnám", a proto Štěpánek volí pro tento námět zorný úhel komiky. Režisér Pavel Hradil upravil hru tak, aby sloužila pro potěšení diváků. Představení je plné vtipných režijních nápadů i hereckých akcí, které plně zaujmou zvláš ě v prvním jednání. Druhá část hry však vyznívá dost kuse a režie jako by se k ní zachovala macešsky.

Představení se hraje na scéně Jana Duška, která účelně využívá jevištní techniky, ale ponechává i dost prostoru pro diváckou fantazii. Svěží hudba Zd. Pololáníka, oživující svou melodikou, rytmikou a zvukovými efekty celkový charakter hry, však ne vždy odpovídala hlasovému rozsahu hereckých představitelů. Navíc je někdy i překrývala, což by se při nepočetném nástrojovém obsazení kapely nemělo stávat.

Z hereckých představitelů zaujal Jeroným Horák v úloze zpěváka Plesala. Ústřední úloha Guntýře byla svěřena J. Fišerovi, v jehož podání byla podtržena papírovost postavy až k jakémusi akademickému chladu. Jeho antipod, lidový zbrojnoš Kašpar, měl v M. Šulcovi zdařilého představitele hlavně v pohybové složce projevu. Z ženských postav dostala nejvíce prostoru Barbara Plichtová v postavě strážného bůžka, kde prokázala tvárnost svého herectví, založeného na plasticitě pohybu. Zde se také nejvýrazněji projevil choreografický podíl hostujícího K. Jurčíka.

ars

6506

PRAŽSKÁ INFORMAČNÍ SLUŽBA
VÝSTŘIŽKOVÁ SLUŽBA
Praha 2 - Vyšehrad. K rotundě 8/82 - tel. 544-778

VÝSTŘIŽEK Z ČASOPISU

Mladá fronta, Ostrava

29. IX. 1971

ze dne .....

divadlo

Ďáblův mlejn - léčba báchorkou

Autor Ďáblova mlejna Jan Nepomuk Štěpánek byl o něco starším současníkem F. L. Věka, bratří Thámů, J. K. Tyla i Václava Klimenta Klicpery. Jeho překladatelská, organizátorská i tvůrčí divadelní práce je na počátku našeho národního obrození nesmírně cenná. Jeho české pohádkové zpěvohry přiváděly do divadla široké vrstvy českého obyvatelstva, které bylo nadšeno pestrou, a z tehdejšího pohledu dobrodružnou podívanou. J. K. Tyl v roce 1833 napsal: ... Obecenstvo naše z většího dílu v divadle nic jiného nehledá, než obveselení mysle. Jen spokojenější jest, kdykoliv se hodně nasmálo.

Divadlo Petra Bezruče v Ostravě vybralo Štěpánkovu romantickou pohádku jistě z podobného důvodu, ale navíc tu snad zapůsobila potřeba provětrat a rozehrát smysly diváků (i herců) syntetickou jevištní podívanou, barevnou, zvukovou i kinetickou klauniádou, poezií, metaforou.

Režisér představení Pavel Hradil pochopil Ďáblův mlejn zcela nesentimentálně. Nerozeznívá báchorku citovým přitakáním nebo zvroucněním. Pasáže, kde vítězí dobro a je poraženo zlo, postaví do průvanu ironické nadsázky, takže vše lahodně lživé a pohodlně mystické oholí až na kost. Místa, kde se přitakává prostému životu, dovede Pavel Hradil k smíchu, v němž je pochopení i laskavé odpuštění. Celá inscenace je rozlehlou jevištní symfonií, přeplněnou zvuky, skřeky, skoky, údery a zpěvy, symfonií, v níž herec jednou sám aktivně rozjíždí její mašinérii, a podruhé se stává jejím mechanismem. Nedostatek výrazové skromnosti a tichých odpočinkových míst působí chvílemi únavně, navršená ironická nadsázka uprostřed stále vybuchujícího smíchu však vede k myšlenkovému a citovému napětí, v němž se rodí niterná konfrontace hodnot: rytíř Guntýř Černodolský obhajuje svou lásku jen s pomocí dobrých duchů, my na zemi si ji musíme obhájit sami.

Pohádkou proti pohádce, tak asi zní idea inscenace, a je to povýtce idea zdravá, osvobozující a činorodá. Proto je také logické, že v inscenaci nejpřesvědčivěji působí lidové figurky zbrojnoše Kašpara, zpěváka Plesala, hostinského Šneka a sklepníka Honzíka, kteří jsou si všichni vědomi jen skutečných, vlastních možností, a také podle toho žijí.

Nejpůsobivějším hereckým výkonem, jak to souhlasně rozeznalo celé hlediště, je role Milana Šulce. Jeho zbrojnoš Kašpar má jemný a zemitý humor českých Kašpárků, kteří vždy rádi užívali života a dávali mu přednost před vším, co zaváněło mystickou obětí. (Ledaže by život obětovali jen tak pro vtip a pro vzrušení chvíle, která chtěla být chvílí královskou.) Milan Šulc, a už to prokázal mnohokrát, je hercem niterného komediálního ladění. V Kašparově haleně byl navíc hercem, který pohádkovou mašinérii rozeznával a tvořil, nestoje pasívně na okraji, ale v jejím středu. Humornou drobnokresbou k sobě připoutal pozornost jeviště Luděk Eliáš v roli hospodského. Jeroným Horák jako zpěvák Plesal, mimo svou srdečnou amatérskou houslovou produkci, zaujal čistou a měkkou charakterovou kresbou. Sklepník Honzík, kterého představoval Jaroslav Těšitel, byl další pevnou, průhlednou a jímavou postavou. Jiří Fišer jako Guntýř Černodolský vytvořil svou postavu v záměrně měkkém, nevýbojném a nehrdinském tónu. Byl to i s těmi brejličkami dobrý český Honza, který má sice plné srdce lásky a mysl chytrou, vzdělanou, ale ve všem mu nakonec musí pomoci dobří duchové, ti mu ukazují cestu. Otakar Janda jako Kilián Drahoskalský zahrál svou fyzicky mohutnou pohádkovou postavu jednoduchými, ale krutě humornými prostředky. Věra Janků jako Matylda byla výstižnou karikaturou hradní panny, která umí milovat, ačkoliv má peníze. Jan Vlasák, představující jejího nápadníka, hrál vražedně zvrhlé rysy postavy v přesně zvolených, ne příliš nápadných obrysech.

Výprava Jana Duška měla svou ironickou i pohádkovou invenčnost. Působila zvláště vyřešením prostorného jeviště za dvěma funkčními bočními schodišti.

ZDENĚK KRČMÁŘ

6506

PRAŽSKÁ INFORMAČNÍ SLUŽBA
VÝSTŘIŽKOVÁ SLUŽBA
Praha 2-Vyšehrad, K rotundě 8/82 - tel. 29-73-78

VÝSTŘIŽEK Z ČASOPISU

Tvorba, Praha

dne 3 XI 1971

Rytířská hra u Bezručů

Pro dnešního diváka, a zejména pro mladší generaci, která tvoří základ návštěvnické obce Divadla Petra Bezruče v Ostravě, je už divadelní éra počátku devatenáctého věku vesměs přikryta prachem zapomenutí. Vedle V. K. Klicpery, z něhož se objevují na našich jevištích už jen díla veseloherní produkce, byl však známým a populárním dramatikem té doby i Jan Nepomuk Štěpánek, v jehož rozsáhlém díle zaujímají velkou část rytířské a loupežnické hry, které se tehdy těšily velké oblibě zejména u lidového obecenstva. V těchto činohrách vlastně Štěpánek svým způsobem navazoval na tradici historických „vlasteneckých" her thámovského okruhu. Tato dramaturgická větev pak odsunula na počátku minulého století do pozadí i jiný dobově oblíbený žánr — pohádkové hry a kouzelné féerie vídeňského typu, jaké provozoval zejména Schikaneder a později také Nestroy. Dějiště Štěpánkových her ovšem opanovali udatní rytíři a hrdinové, deklamující s dunivým patosem, doprovázeným navyklými hereckými manýrami a nepřirozeně topornými gesty.

Z rozsáhlého Štěpánkova dramatického odkazu zvolilo Divadlo Petra Bezruče rytířskou truchlohru Ďáblův mlejn (původně šlo vlastně o volnou adaptaci Henslerovy povídky), a přineslo tak svému obecenstvu nejen zajímavý exkurs do dějin českého divadla, ale zároveň i chvíle vděčné zábavy. Štěpánkova hra se ovšem dává v dramaturgické úpravě, která ale nijak neporušuje naivní svět původního dramatu a uchovává hře především osobitost jejího stylu — v podstatě schematickou, přímočarou kresbu charakterů i stereotypnost dějových situací; dokonce tuto vlastnost podtrhuje využitím scén v hospodě jako dějového rámce celé hry. Hlavní důraz je však položen na konfrontaci dnešního pohledu, čerpajícího ze zkušeností moderních divadelních postupů, s historizující archaickou patinou, která byla vlastní Štěpánkově době.

Režisér Pavel Hradil spolu s výtvarníkem Janem Duškem navozují divadelní prostředí a herecký styl obrozenské doby, nečiní tak ovšem prostým přenesením do stylové atmosféry inscenační tradice rytířských her. Jednotícím svorníkem celé inscenace je tu lehká parodie, která Štěpánkovu naivní rytířskou hru okořeňuje svérázným vtipem a humornou nadsázkou, a to nejen ve vedení jednotlivých postav, ale i v neobvyklé intonaci jevištní řeči.

Herecký soubor „bezručovců" si zahrál postavy rytířů, intrikánů a šlechetných ochránců s opravdovou chutí a vervou. Jmenujme alespoň kajícného ducha Kiliánova v podání Otakara Jandy, ryšavého zloducha Ottona Jana Vlasáka, ctnou a upejpavou Matyldu Věry Janků či prostomyslného Honzíka Jaroslava Těšitele, kteří se nám vryjí do paměti výraznou hereckou zkratkou.

ma